

31 MART AZƏRBAYCANLILARIN SOYQIRIMI GÜNÜDÜR!

<http://www.amu.edu.az>

Təbib

Təsisçi: Azərbaycan
Tibb Universiteti

Qəzet 1933 -cü ildən çıxır.

№ 06 (1603) 31 mart 2015 - ci il

Qiyməti 40 qəpik

Azərbaycan Respublikasının

Prezidenti İlham ƏLİYEV:

«...Erməni millətçilərinin saxta soyqırımı təbliğatı və qonşu dövlətlərə ərazi iddiaları regionda sabitliyi və dünya düzənini pozmağa yönəlmiş dağıdıcı amil rolunu oynayır, xalqları bir-birinə qarşı qoyur, milli və dini qarşıdurmanı təşviq edir. Lakin Ermənistan dövlətinin və erməni lobbisinin təcavüzkar siyasəti iflasa məhkumdur. Son illərin təcrübəsi göstərir ki, erməni işğalçılarınun və onların havadarlarının imkanları getdikcə daralmaqdadır. Bu siyasətə qarşı geniş iqtisadi potensiala malik qüdrətli Azərbaycan dövləti, onun siyasi nüfuzu, dünya azərbaycanlılarının və Azərbaycanın dostlarının getdikcə möhkəmlənən həmrəyliyi, nəhayət, güclü Azərbaycan ordusu dayanır. Biz dünya siyasətinə ciddi təsiri olan böyük dövlətlərlə müntəzəm və məhsuldar iş aparır, onilliklər boyu formalaşmış stereotipləri, yanlış yanaşmaları dağıtmağa çalışır və çox hallarda buna müvəffəq olur.»

İkili standartlara və ermənipərəst qüvvələrin təzyiqlərinə baxmayaraq beynəlxalq ictimaiyyət aşkar faktlar qarşısında həqiqəti daha tez-tez etiraf etməli olur

...Biz yalnız tarixi adalatın və həqiqətin bərpa olunmasını, dünyanın heç bir yerində belə faciəli hadisələrin təkrarlanmayacağına təminat verilməsini istəyirik. Bunun əksinə, işğalçı Ermənistanda iqtisadi və mənəvi-siyasi tənəzzül getdikcə dərinləşir, sosial problemlər və demografik vəziyyət gərginləşir. Ermənistan təcavüzkar siyasəti ilə özünü bütün regional layihələrdən təcrid etmişdir. Bu ölkədəki siyasi böhran, antidemokratik proseslər onun rəhbərliyinin uzağı görməyən, təcavüzkar siyasətinin nəticəsidir, erməni xalqının geniş dairələrinin hakimiyyətə etimadsızlığının göstəricisidir. Ermənistan rəhbərliyi öz təcavüzkar və davakar siyasətindən nə qədər tez imtina etsə, qonşularla siyasətini əməkdaşlıq və qarşılıqlı hörmət prinsipləri əsasında qursa, bu, onun özü üçün bir o qədər yaxşı olar....»

BU SAYIMIZDA

"ATU-nun elektron mikroskopiya laboratoriyasının hesabatı, onun biologiya və təbabətdə tətbiq imkanları" müzakirə edilib

2

Birləşmiş Krallıqda MEDEA layihəsi çərçivəsində partnyor universitet koordinatorlarının görüşündə ATU da təmsil olunub

6

ATU-da beynəlxalq konfrans keçirilib

3

Əsaslı Kitabxananın ötən ilki fəaliyyəti uğurlu olmuşdur

4

YAP-ın ATU üzrə gənclər birliyinin hesabat-seçki konfransında

5

Əczaçılıq fakültəsində Novruz şənliyi

7

○ **Martın 19- da Böyük Elmi Şuranın növbəti yığıncağını açan universitetin rektoru, millət vəkili, akademik Əhliman Əmiraslanov gündəliyə keçməzdən öncə şura üzvlərini qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibətilə təbrik etdi, onların hər birinə can sağlığı, ailə səadəti arzuladı.**

Sözünə davam edən rektor bildirdi ki, rəhbərlik əməkdaşların maddi rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində daim lazımı tədbirlər həyata keçirib. Və görülən işlərin davamı kimi belə qərara gəlinib ki,

"ATU-nun elektron mikroskopiya laboratoriyasının hesabatı, onun biologiya və təbabətdə tətbiq imkanları" müzakirə edilib

bu bayram ərəfəsində universitet tərəfindən əməkdaşlara verilən əlavə əmək haqqının qaldırılması kollektiv üçün ikiqat bayram səvincinə səbəb olar. Bunun üçün də aprelin 1-dən etibarən ATU-da inzibati idarəetmədə çalışan rəhbər heyətin, fakültə dekanlarının və dekan müavinlərinin, kafedra müdirlərinin, professor-müəllim heyətinin, o cümlədən digər əməkdaşların da aylıq məvacibi artırılıb. Rektorun sözlərinə görə bu artım miqdarına görə indiyə qədər olan artımlardan fərqlənir. Belə ki, fakültə dekanları 1450, kafedra müdirləri 1300, professorlar 1200, dosentlər 1050, baş müəllim 810, assistentlər və müəllimlər 750 manat əmək haqqı alaçaqlar. Ümumilikdə bu artım universitetin bütün əməkdaşlarına- 1200 nəfər professor-müəllim heyətinə şamil edilib. Beləliklə, Tibb Universitetində çalışan professor-müəllim heyətinin orta aylıq əmək haqqı 1100 manata çatdırılıb. Artırılanların sırasında elə kateqoriyalar var ki, onlarda 45% artım olub. Sözünə davam edən akademik Ə.Əmiraslanov dedi ki, bu gün Tibb Universitetinin hazırkı vəziyyəti, klinikalarımızın fəaliyyəti, bütövlükdə əldə olunan nailiyyətlər bizə imkan verir ki, əməkdaşlarımızın maddi-sosial həyatını gücləndirək, onların iş şəraitini yaxşılaşdıraq. "İndi klinik kafedralar əldə etdikləri vəsaitlə müasir texniki avadanlıqlarla təmin olunub. Artıq maliyyə durumumuz bizə imkan verir ki, nəzəri kafedralara da lazım olan zəruri avadanlıqlar alağ, onlarda da müəyyən təmir işləri aparaq."

Sonra şura üzvləri bu günlərdə dünyasını dəyişən ağciyər xəstəlikləri kafedrasının müdiri, professor Namiq Abbasovun xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad etdilər.

Bundan sonra iclasın gündəliyinə daxil edilən "ATU-nun elektron mikroskopiya laboratoriyasının hesabatı, onun biologiya və təbabətdə tətbiq imkanları" mövzusunda Histologiya, embriologiya və sitologiya kafedrasının müdiri, professor Eldar Qasımovun məruzəsi dinlənildi.

Hesabatını əsasən slaydlar vasitəsilə diqqətə çatdıran məruzəçi

tarixə ekskurs edərək bildirdi ki, hələ keçən əsrin 50-ci illərindən başlayaraq elektron mikroskopun morfolojiyada tətbiqi sahəsində əldə olunmuş məlumatlar bioloji elmləri tam yeni səviyyəyə qaldırmışdır. Belə ki, qısa zaman ərzində istər bitki, istərsə də heyvan hüceyrələrinin əsas kompartmentləri olan hüceyrə zarının, sitoplazmanın (onun tərkib hissələri olan orqanellərin, sitoskelet elementlərinin) və nüvənin submikroskopik səviyyədə tədqiqi həyata keçirilməyə başlanılır. Əldə olunmuş məlumatlar ilk vaxtlar dünyanın ən məşhur elmi dərgilərində məqalələr şəklində, sonralar isə elmi işçilərin və tələbələrin stolüstü kitabları olan monoqrafiyalar və dərsliklər şəklində dərc olunurlar. Son 10 il ərzində dərc olunan dərslik və monoqrafiyaların hamısında müxtəlif tip elektron mikroskopları ilə çəkilmiş şəkillər üstünlük təşkil edirlər. Hal-hazırda istifadə olunan mikroskopik texnikalar içərisində elektron mikroskopunun imkanlarını ABŞ-ın Kaliforniya Universitetinin əməkdaşları G.A. Perkins və b. (2009) belə səciyyələndirirlər: "Müasir flüoressent konfokal mikroskopların köməkliyi ilə nişanlanmış zülallərin hüceyrə daxilində hərəkətini belə izləmək mümkün olsa da, böyütmə imkanı məhdud olduğundan orqanellərin ultrastrukturunu tədqiq etmək imkanı vermir. Sonuncu imkan ancaq üçölçülü elektron mikroskopunun (elektron tomoqrafiyası) vasitəsilə tam dəqiqliklə həyata keçirilə bilər".

Bioloji elmlər sahəsində müasir istiqamətlərdən biri müxtəlif şəraitlərdə (yaşla əlaqədar, eksperimental və patoloji vəziyyətlərdə) hüceyrələrin ölüm formalarının müəyyən edilməsidir. Bu sahədə çox həssas flüoressent, immunhistokimyəvi və s. metodlar kəşf olunmasına baxmayaraq, hüceyrələrin ölüm formalarının aşkar edilməsinin "qızıl standartları" hələ də elektron mikroskopik tədqiqatların nəticələrinə əsasən müəyyən edilir (S.C.Taatjes et al., 2008; A.Tinari et al., 2008).

Müasir elektron mikroskopunun əldə olunmasının aktuallığının birinci göstəricisi respublikada işlək

vəziyyətdə olan bu tip aparatın olmasıdır. Sözünə davam edən E. Qasımov vurğuladı ki, keçən əsrin 70-80-ci illərində AMEA-nın bir çox institutları və Azərbaycan Tibb Universiteti üçün keçmiş SSR-də, Çexoslovakiyada və

institutları əməkdaşlarından ibarət işçi qrup "Respublikada biologiya və tibb sahəsində ultrastruktur tədqiqatların müasir səviyyədə təşkili üçün Transmissiya Elektron Mikroskopunun, müvafiq cihaz, avadanlıq və material-

Yaponiyada istehsal olunmuş 10-dan çox TEM əldə edilmişdir. Hal-hazırda onlardan biri də işlək vəziyyətdə deyildir. Bununla bərabər o dövrlərdə əldə edilmiş TEM seriyaları müasir tələblərə cavab vermədiyindən və artıq istehsal olunmadığından respublikada onların təmirini təşkil etmək də mümkün deyil.

Respublikada elektron mikroskopu vasitəsilə yerinə yetirilmiş işlərin səthi analizi göstərir ki, Sovetlər birliyi dövründə çox sayda elmi-tədqiqat idarələrinin TEM əldə etməsi heç də özünü doğrultmamışdır. Bu mənada respublikada müasir tələblərə cavab verən elektron mikroskopik mərkəzlərin yaradılması daha məqsədəuyğun olar. Məsələn qeyd etmək olar ki, böyük elmi potensiala malik, 295 institut və klinikaları özündə birləşdirən, 7 fakültəsi olan Surix Universitetində ancaq bir "Mikroskopiya və təsviri analizi mərkəzi" fəaliyyət göstərir. Özü də həmin mərkəz TEM-lə yanaşı, butun müasir mikroskop növləri, köməkçi cihaz və materiallarla tam təhciz olunmuşdur.

Sözünə davam edən natiq dedi ki, biologiya və tibb sahəsində müasir tələblərə cavab verən, impakt faktoru yüksək olan jurnallarda çap olunan elmi-tədqiqat işlərinin böyük eksəriyyəti müxtəlif növ elektron mikroskopik texnikaların vasitəsilə yerinə yetirilir. Respublikada bu tipdə işlək vəziyyətdə olan cihazın olmaması morfolojiyaya sahəsində texniki gerikalmaların dərəcəsini günü-gündən artırır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu 2011-ci ildə Gənc alim və mütəxəssislərin 1-ci müsabiqəsində, qısa müddət ərzində əhəmiyyətli elmi nəticələrin alınmasını stimullaşdırmaq məqsədilə, "Biologiya, tibb və aqrar elmləri" üzrə 1 000 000 manat məbləğində Pilot layihəsi elan etmişdi. AMEA – nın Tibb və Biologiya Elmləri Bölməsinin akademik-katibi, akademik Əhliman Əmiraslanovun göstərişi ilə Azərbaycan Tibb Universitetinin "histologiya, embriologiya və sitologiya, "patanomiya" kafedralarının, AMEA-nın Generik Ehtiyatlar, Botanika, Zoologiya, Mikrobiologiya, Fiziologiya

ların alınması" pilot layihəsini tərtib edib EIF-ə təqdim etdi. Göstərilən pilot layihəsi EIF səhmdarlar şurasının qərarı ilə qalib elan edildikdən sonra çox gərgin fəaliyyət, ələxüsus EIF əməkdaşlarının operativ işləri nəticəsində 2012-ci ilin dekabr ayında Yaponiyanın JEOL firmasının istehsalı olan JEM-1400 transmissiya elektron mikroskopu, Almaniyanın LEICA firmasının istehsalı olan Ultracut EM UC7 markalı ultramikrotomu, Leica EM KMR3 markalı şüşə bıçaq düzəldəni və lazımı reaktivlər əldə olunmuşdur. Pilot layihəsinin icrası bizim universitetə həvalə olunduğundan bu sadalanan aparatura və ləvazimatlar ATU-nun 4-cü korpusunun birinci mərtəbəsində ayrılmış xüsusi otaqlarda yerləşdirilmişdir. 2013-cü ilin fevral ayından elektron mikroskopu və əlavə avadanlıqların hamısı işlək vəziyyətdədir. Bu aparatlar vasitəsilə ilə onurğa beyninin ağ maddəsinin işıq mikroskopunda, baş-beyin qişasının, dişli bağı və Ganguleterakis dispar parazitinin orta bağırsağının isə elektron mikroskopunda çəkilmiş şəkilləri nümayiş etdirilir.

Tərtib olunan layihənin məqsədi göstərilən sahələrdə elmi-tədqiqat işləri aparən əməkdaşların birgə istifadəsi üçün Transmissiya Elektron Mikroskopu (TEM), köməkçi avadanlıq və materialların alınmasıdır. Layihədə nəzərdə tutulmuş TEM-in alınması, dar ixtisas çərçivəsində deyil, respublikada biologiya və tibb sahələrində aparılan elmi-tədqiqat işlərinin əsas istiqamətləri ilə yaxından tanış olan gənc mütəxəssislərin hazırlanmasına xidmət edəcəkdir. Bir milyona qədər böyütmə imkanına malik TEM tətbiqi respublikanın yerli, introduksiya edilmiş və süni əldə olunanmış flora və faunasının bütün nümayəndələrinin struktur xüsusiyyətlərini, onların pasportlaşdırılmasını 0,38 nm dəqiqliklə tədqiq etmək imkanına malikdir.

E.Qasımov bildirdi ki, Biologiya və tibb sahələrində aparılan elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsində göstərilən fundamental və praktiki xarakter daşıyan nəticələrin əldə

ATU-da beynəlxalq konfrans keçirilib

◆ **Matrın 18-də Azərbaycan Tibb Universitetində "Qan və qan komponentlərinin hazırlanmasında müasir texnologiyalar" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib. Tədbirdə Azərbaycan və Türkiyənin tanınmış hematoloqları ilə yanaşı Özbəkistan, Qırğızistan və Tacikistandan olan mütəxəssislər də iştirak ediblər.**

teti olaraq biz müxtəlif ölkələrin tibb sahəsindəki alimlərinin iştirakı ilə toplantıların təşkilinə böyük önəm veririk. Çünki müasir dövrdə heç bir sahə təkbaşına inkişaf edə bilməz. Ona görə də dünya təcrübəsini öyrənmədən irəli gedə bilmərik". Millət vəkili Əhliman Əmiraslanov qeyd edib ki, adətən elmi

inkişaf edir. Bir neçə il əvvəl yalnız qandan istifadə etməklə kifayətlənirdikse, indi bu, bizi təmin etmir. Hazırda qanın ayrı-ayrı komponentlərindən istifadə sahəsində tədqiqat işləri, təcrübədə tətbiqi sahəsində çox böyük uğurlar qazanılıb". Rektor Əhliman Əmiraslanov konfrans iştirakçılarında uğurlar arzula-

xəstələrində periferik kök hüceyrə toplama prosedurunun dəyərləndirilməsi" mövzusunda çıxış edib. Med Tech Solutions GmbH-nin mütəxəssisi Çağatay Deliktaş "Ekstrakorporal fototerapiya" mövzusunda fikirlərini açıqlayıb.

Fasilədən sonra Talassemiya Mərkəzinin transfuzioloqu Kamran

Konfransda giriş nitqi ilə çıxış edən rektor, akademik Əhliman Əmiraslanov əvvəlcə tədbir iştirakçılarını Novruz bayramı münasibətilə təbrik edib. Tibb Universitetində mütəmadi olaraq beynəlxalq səviyyəli elmi konfranslar keçirildiyini bildiren rektor bu tədbirlərdə dünyanın bir çox ölkələrindən aparıcı mütəxəssislərin iştirak etdiyini vurğulayıb: "Azərbaycan Tibb Universi-

konfranslar üçün plan hazırlananda həm Azərbaycan, həm də bütün dünya ictimaiyyətini narahat edən, əhəlinin sağlamlığı üçün problem yaradan məsələlərə diqqət yetirilir: "Bu gün topladığımız konfransın mövzusu da elmi araşdırmalar baxımından çox böyük önəm daşıyır. Çünki müasir tibbdə qan və qan komponentlərinin hazırlanması

maqla nitqinə yekun vurub.

Daha sonra elmi-praktik konfransda mövzu ilə bağlı müxtəlif məruzələr səsləndirilib. Türkiyədən Terumo BCT-nin mütəxəssisi Meral Filiz Somunyu-dan "Spectra Optia-nın protokol və imkanları", ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasının Hematologiya şöbəsinin müdiri Valeh Hüseynov "Çoxsaylı mielom

Əhmədovun "Qanın yardımçı aparatla işlənməsi ilə plazmaferez" mövzusunda çıxışı ilə konfrans davam edib. Sonda isə ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasının aferez üzrə mütəxəssisi Xəyalə Qafarovanın təqdimatında "Spectra Optia" ilə praktik hissə nümayiş etdirilib.

Günel ASLANOVA

BÖYÜK ELMİ ŞURADA

"ATU-nun elektron mikroskopiya laboratoriyasının hesabatı, onun biologiya və təbabətdə tətbiq imkanları" müzakirə edilib

(əvvəli sah. 2-də)

olunması ancaq TEM-in müasir imkanlarından maksimum istifadə nəticəsində mümkün ola bilər.

Hesabatı qənaətbəxş qiymətləndirən AMEA-nın müxbir üzvü Nuru Bayramov, professorlar Çingiz Rəhimov, Habil Muradov, Akif Qurbanov, və Məmməd Nəsirov bu istiqamətdə kafedralarda aparılan təcrübələrdən və elektron mikroskopiya sayəsində əldə olunan imkanlardan söhbət açdılar, bu mövzunun aktualığı ilə bağlı fikirlərini şura üzvləri ilə bölüşdülər.

Müzakirə olunan məsələnin mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayan Ə.Əmiraslanov bu işdə xüsusi əməyi olan professor Eldar Qasimovun zəhmətini yüksək qiymətləndirdi: "Elektron mikroskopiya mərkəzinin yaradılması və bu gün işlək vəziyyətə gətirilməsində onun böyük rolu vardır. Bura indi gəncləri cəlb etmək və onlara əlavə əmək haqqı vermək lazımdır ki, onlar gəlib burada həvəslə işləsinlər. Universitetimiz günü-gündən inkişaf edir, bu işləri görmək üçün vəsaitimiz var, lazımı avadanlıqları almağa maddi imkanımız çatır. Klinikalarda o cümlədən kafedralarda toplaşmış müzakirələr aparmaq lazımdır ki, elektron mikroskopiya necə faydalanmaq olar. Çünki Eldar müəllimin də dediyi kimi tibb elminin elə sahəsi yoxdur ki, burada öz əksini tapmasın. Əlbəttə, mən istərdim ki, burada aparılan işlərin coğrafiyası böyüsun, daha geniş sahələri əhatə etsin, bu laboratoriyada daha çox elmi- tədqiqat işləri aparılsın, alınan nəticələr daha effektiv olsun. Mən hesab edirəm ki, Eldar müəllimin etdiyi məruzə çox maraqlı bir məruzə idi. Biz də çalışacağıq ki, gələcəkdə bu laboratoriyanın inkişafına kömək edək, burada daha böyük elmi- metodik işlərin aparılmasına nail olaq."

MƏNSUR

Fotolar Cənnətəli Çingizindir

YAP-ın ATU üzrə gənclər birliyinin hesabat-seçki konfransında

◆ **Azərbaycan Tibb Universitetinin patoloji fiziologiya kafedrasında Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) ATU üzrə gənclər birliyinin hesabat-seçki konfransı keçirildi.**

Konfransda YAP-ın ATU üzrə gənclər birliyinin sədr müavininin hesabatı dinlənildi, gənclər birliyinin sədr və sədr müavinləri, idarə heyətinin üzvləri, həmçinin Nəsimi Rayon

təşkilatının gənclər birliyinin IV konfransına ATU-dan nümayəndələr seçildi.

Tədbirdə çıxış edən ATU-nun tədris işləri üzrə prorektoru, professor Sabir Əliyev tələbələrə təbrik

edərək, onlara işlərinin məsuliyyətini və ciddiliyini xatırlatdı. O qeyd etdi ki, YAP 1992-ci ildə yaranıb və artıq 600 mindən çox üzvü var.

Daha sonra ATU-nun Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, dosent Elşad Novruzov çıxış edərək nümayəndə heyətinə 40 nəfər, idarə heyətinə isə 11 nəfər tələbənin üzv seçildiyini bildirdi.

Tədbirdə YAP Siyasi Şurasının üzvü Mələhət İbrahimqızı da iştirak edirdi.

Qabil

Əsaslı Kitabxananın hərtərəfli inkişafına Azərbaycan Tibb Universitetinin rəhbərliyi tərəfindən yaxından kömək göstərilməsi intellektual səviyyənin artırılmasına və təhsilə prosesinə təsiri gücləndirir. Bu əsasən son vaxtlar professor – müəllim heyətinin nəşr olunan dərsliklərinin kitabxanaya təqdim olunmasında özünü göstərir. Məhz buna görə də ötən il Əsaslı Kitabxanadan xaric olunan kitabların sayı 4.040 nüsxə olsa da, daxil olan kitabların, hədiyyə nüsxələrin sayı 3.031 olmuşdur.

Rektorluqdan 177 nüsxə, professor R.Şirəliyevdən 164 nüsxə, professor S.Əliyevdən 50 nüsxə, professor M.Vəliyevdən 50 nüsxə, professor S.Alimovdan 50 nüsxə, professor V.Əzizovdan 50 nüsxə, professor Z.Qarayevdən 34 nüsxə, professor F.Həsənovdan 50 nüsxə, professor A.Məmmədovdan 100 nüsxə, Terapevtik stomatologiya kafedrasından 50 nüsxə, eləcə də digər təhsil və elm ocaqlarından xeyli sayda kitab hədiyyə edilmişdir. Bu hədiyyələr kitabxananın fondunu zənginləşdirməklə bərabər əməkdaşların, tələbələrin intellektual səviyyəsinin artırılmasına mühüm təsir bağışlamışdır.

Oxuculara xidmət işi də ötən il yüksək səviyyədə təşkil olunmuşdur. Odur ki, 4 oxu və 1 internet zalından istifadə edərək oxucular daxili xidmət və elmi-bibliografya şöbələri, elmi, dərslik, xarici ədəbiyyat, dissertasiya və avtoreferatlar, qəzet və jurnal fondları vasitəsilə lazımı ədəbiyyatla təmin edilmişlər.

Belə ki, elmi fondda 2.698 nəfər oxucunun 121 nəfərini professorlar, 421 nəfərini dosentlər, 60 nəfərini aspirantlar, 10 nəfərini magistrler, 1.431 nəfərini digər əməkdaşlar və 655 nəfərini isə tədris kontingenti təşkil etmişdir.

2014-cü ildə 20 nəfər kitabxanaya yeni üzv olmuş, 58 nəfər isə müxtəlif şöbələrin kitabxana üzvlüyündən çıxmışlar. Gəlişlərin sayı 2.100, xidmət edilmiş oxucuların sayı isə 2000 nəfər olmuşdur. Kitab verilişi 2.200 nüsxə olmuş, ondan 1.100 nüsxə əməkdaşlara, 1.100 nüsxə isə oxu zalı vasitəsilə tələbələrə çardırılmışdır.

Həmçinin elmi kitablaşdırma şöbəsinə elektron kataloquna salınması üçün 2.728 nesxə kitab verilmişdir.

Əməkdaşlara xidmət işi dissertasiya və avtoreferatlar fondu vasitəsi ilə də həyata keçirilmişdir. Bu fonda 2014-cü ildə 54 dissertasiya (38-i Azərbaycan dilində, 16-ı rus dilində) 150 avtoreferat (108-i Azərbaycan dilində, 42-i rus dilində) daxil olmuşdur. Hazırda dissertasiya və avtoreferatlar fondunda 2.519 dissertasiya, 35.908 ədəd

Əsaslı Kitabxananın ötən ilki fəaliyyəti uğurlu olmuşdur

isə avtoreferat mövcuddur. İl ərzində 210 nəfər dissertasiya üçün müraciət etmiş, onlardan 90 nəfərin sorğusu ödənilmişdir. Onlara 401 dissertasiya, 540 avtoreferat və 54 arayış (qəbul edilən dissertasiyalara görə) verilmişdir.

Dərslik fondu da oxuculara yüksək səviyyədə xidmət göstərmişdir. Bu fondun oxucu formulyarı üzrə 8.312 nəfər oxucusu qeydə alınmışdır. 2014-cü ildə fonda üzv olub kitab götürən I kurs tələbələrinin sayı 1.041 nəfər olmuş, ümumiyyətlə fonda 19.160 nəfər tələbə kitab üçün müraciət etmiş, onlara 390.720 nüsxə kitab verilmişdir. İl ərzində fonda 880 nüsxə kitab daxil olmuşdur.

Tələbələr tərəfindən itirilmiş 276 nüsxə kitab əvəzinə 563 nüsxə kitab əvəz qəbul edilmişdir. Bundan 65 kitab eyni əvəz götürülmüşdür. Eyni tələbələrdən 34 nüsxə kitabxana kitabı müsadirə edilmişdir. 1.473 nüsxə şübhəli kitablar yenidən işlənilmişdir. 2.080 nəfər oxucunun isə döviyyə və rəqəsi imzalanıb möhürlənmişdir.

Əməkdaşların ən çox müraciət etdiyi şöbə kitabxanadaxili xidmət şöbəsidir. Belə ki, onlar tez-tez xarici ədəbiyyat, qəzet və jurnallar üçün müraciət edirlər. İl ərzində 40 adda (38-i rus dilində, 2-i Azərbaycan dilində) jurnal alınmış, 7 adda jurnal, 3 adda isə jurnal hədiyyə olaraq daxil olub. Alınan jurnal və qəzetlər cildləndikdən sonra fonda daxil edilmişdir.

2014-cü ildə bu şöbədə 2.344 nəfərə faktiki xidmət göstərilmişdir. Şöbəyə gələn oxucuların sayı 78.023 nəfər olmuş, onlara 301.896 nüsxə ədəbiyyat verilmişdir.

Elmi bibliografiya şöbəsində də

işlər uğurla həyata keçirilmişdir. İl ərzində kitabxanaya daxil olan dövlət qəzetlərindən 9 adda (2-i rus dilində) 1.316 qəzetə baxılıb, bunlardan 2.332 məqalə analitik təsvir olunaraq ümumi kartotekaya yığılıb, oxucuların istifadəsinə verilib.

“Qanunvericilik toplusu”ndan da 2013-2014-cü illər buraxılışından 1.392 məqalə analitik təsvir edilib ümumi kartotekaya yığılıb. Tibbi jurnallardan 37 adda 152 jurnal işlənib. 5.317 predmet olunmuş məqalə analitik təsvir olunub predmet kataloquna yığılıb.

ATU əməkdaşlarının əsərlərinin kartotekasına 221 kartoşka yığılıb. Bundan 144-ürus dilində, 74-ü Azərbaycan dilində, 3-ü isə ingilis dilindədir. Bunların hamısı yerli tibbi jurnallardan şap olunub. Oxuculara xidmət işini yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə radəktə işi aparılıb. 69 qutu predmet kataloqundan, 27 qutu isə əməkdaşların kataloqundan edəktə olunub. Ümumilikdə 63.960 kartoşka redəktə edilib. Bu zaman 1980-ci ilə qədər olan nəşrlərin 2.400 kartoşkası predmet kataloqundan (yerli nəşrləri saxlamaq şərti ilə) çıxarılıb. Əməkdaşların kataloquna 221, predmet kataloquna 5.317, ümumi kartotekaya isə 7.649 kartoşka daxil olunub.

Şöbəyə daxil olan sorğular internet və kartoteka sisteminin köməyi ilə arayışlarla ödənilib. Şöbənin internet resursları və internet axtarışı bölməsində də oxucuların sorğuları layiqincə ödənilmişdir. İnternetdən istifadə edən oxucuların sayı 2.120, virtual oxu zalına daxil olan sorğular 395, mövzu üzrə internet sorğularının axtarışı 85, kitabların elektron versiyasının axtarı-

şı 80, digər müxtəlif sorğular isə 210 olmuşdur.

Bu bölmədə oxuculara layiqli xidmət üçün virtual zalda hər gün internetdən istifadəçilərə, oxuculara internetəxtarış xidmətinə, kompüterlərə texniki nəzarət, kitabxananın e-mail poçtuna, amu.edu.az saytı ilə əlaqəyə, bölmədə mövcud olan internet resurslarından – saytlardan və digər elektron axtarış portalından oxuculara xidmət və onun təbliği kimi vacib məsələlərə nəzarət edilir.

Komplektləşdirmə şöbəsi Əsaslı Kitabxananın ilkin bazası hesab olunur. Burada kitabxanaya daxil olunan və silinən nəşrlərin uçotu aparılır. Kitablar inventar kitabına qeyd edilir, möhürlənir. Sonra elmi cəhətdən işlənilməsi üçün Elmi-kitablaşdırma şöbəsinə verilir. 2014-cü ildə şöbəyə 3.031 nüsxə kitab daxil olmuş, 4.040 nüsxə xaric olmuşdur. Hazırda kitabxananın fondunda 804.326 nüsxə ədəbiyyat vardır.

Komplektləşdirmə şöbəsinə daxil olunan kitablar Elmi kitablaşdırma şöbəsində rəsmi cəhətdən kitabxana qaydası ilə kataloqda ad etibarlı ilə yoxlanılır. Bu rəqəm 2014-cü ilə 1.392 olmuşdur. Yeni kitabların sayı ad etibarlı ilə 424-ə çatmışdır. Ümumilikdə, yeni kitabların sayı 1.146 nüsxə olub.

İl ərzində bu qədər kitablar elmi cəhətdən kitabxana qaydası ilə işləndikdən sonra dərslik fonduna və elmi fonda təhvil verilmişdir. İşlənmiş kitablar tərtib olunmuş kartoşkalarda kartotekalara düzülmüşdür. Burada həm də 182 ədəd ayrı qoyulmuşdur.

Bu şöbədə həmçinin İRBİS-64 proqramı əsasında elektron kataloqa kitablar salınır. İl ərzində bu kataloqa 16.522 kitab salınmışdır ki, bu oxuculara xidmət işini həm tezləşdirir, həm də yüngülləşdirir.

2014-cü ildə Əsaslı Kitabxanada elmi-metodiki işlər də layiqincə görülmüşdür. Tələb olunan strukturlara hesabatlar verilmiş, müəyyən yeniliklər həyata keçirilmişdir. Kitabxana əməkdaşları elmi-metodiki əhəmiyyətli bir neçə tədbirdə iştirak etmişlər.

Ümumiyyətlə, Əsaslı Kitabxananın 2014-cü ili uğurla yola salmış, Universitet əməkdaşlarına və tələbələrə layiqli xidmət etmişdir.

S.ƏLİYEV,

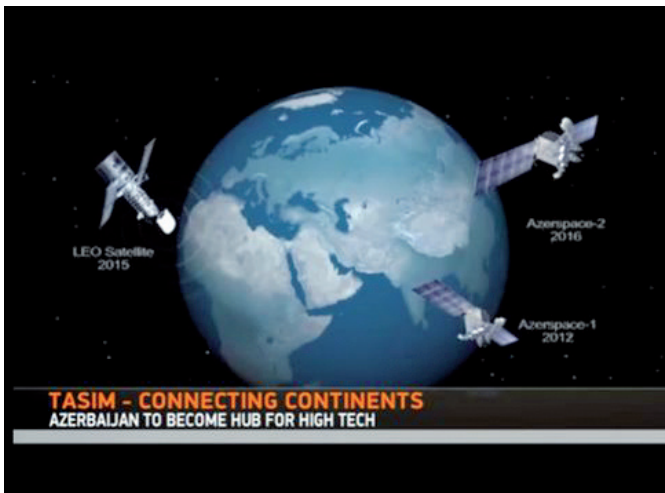
Əsaslı Kitabxananın direktorunun elmi işlər üzrə müavini

İnformasiya təhlükəsizliyinin multidistiplinar problemləri üzrə ikinci respublika elmi-praktik konfransı keçiriləcək

◆ **Mayın 15-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) İnformasiya Texnologiyaları İnstitutunda Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi və AMEA-nın birgə təşkilatçılığı ilə informasiya təhlükəsizliyinin multidistiplinar problemləri üzrə ikinci respublika elmi-praktik konfransı keçiriləcək.**

AMEA-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, konfransın işi informasiya təhlükəsizliyinin siyasi, hüquqi və hərbi problemləri, informasiya təhlükəsizliyinin sosial-psixoloji və kulturoloji problemləri, informasiya təhlükəsizliyinin sosial-iqtisadi problemləri,

informasiya təhlükəsizliyinin beynəlxalq əməkdaşlıq problemləri, global informasiya məkanında dövlətlərin informasiya suverenliyi problemləri, media və

informasiya təhlükəsizliyi problemləri, milli informasiya təhlükəsizliyi sisteminin formalaşdırılması problemləri və digər istiqamətlər üzrə aparılacaq.

Konfransa əvvəllər çap olunmamış və konfransın elmi istiqamətlərinə uyğun aktual elmi-praktiki problemlərə dair materiallar qəbul olunur. Məruzələr aprelin 10-dək infosec@iit.ab.az elektron ünvanına təqdim edilməlidir. Məruzədə məsələnin aktuallığı, qoyuluşu və onun həlli yolları, elmi yenilik və əldə olunmuş nəticələrin praktiki əhəmiyyəti əksini tapmalıdır.

Maraqlananlar əlavə məlumatları <http://www.science.gov.az/az/index.php?id=8373> linkindən və (+994 12) 539-01-67; (+994 12) 510-42-53 əlaqə nömrələrindən əldə edə bilərlər.

TƏLƏBƏLƏRİMİZ XII UNIVERSİADAYA UĞURLA BAŞLAYIBLAR

Bakı şəhərində keçiriləcək I Avropa Oyunlarına həsr olunmuş XII Respublika Universiadası komandalarımız üçün çox yaxşı nəticələrlə başlanmışdır.

İlk gündən idman yarışlarının gərgin mübarizə şəraitində keçməsinə baxmayaraq, tələbələrımız idmanın bütün növləri üzrə yüksək yerləri tutmaq üçün sona qədər mübarizə aparmaq əzmində olduqlarını nümayiş etdiriblər.

Məşqçi Kəmalə Qurbanovanın yetirmələri olan Ağaməcid Bağırov, Ülfiət Əlizadə, Oruc Hüseynli və Leyli Sadıxlının əzmkarlığı nəticəsində komandamız idmanın dama növü üzrə yarışda birinci yerə çıxıb.

Bundan başqa güləşin cüdo növü üzrə yarışda bədən tərbiyəsi və idman kafedrasının baş müəllimi, əməkdar məşqçi Azər Bağırovun yetirmələri

Emil Əhmədov I, Mirsadiq Əskərov, Ülvi Səmədzadə, Rəvan Balaoglanov, Yəhya Səmədov və Baba Fərəcov isə

III yerə çıxıblar. Bədən tərbiyəsi və idman kafedrasının baş müəllimi, əməkdar

məşqçi Adil Dadaşovun yetirmələri Cavid Qurbanov I, Mehdi Bəhrüz II yerə layiq

görüblər. Tələbələrdən Famil İsmayılov, Turan Allahverdiyev, Şamxal Cəfərov, Əhməd Bicilov isə ali məktəb tələbələri arasın-

Zakir Məmmədovun rəhbərliyi altında idmançılarımız güləşin Yunan-Roma növü üzrə yüksək nəticə göstərblər.

Belə ki, Rışqədəm Əli, Fərhad Quliyev, Şixali Sərhanbəyov və Vüqar Rzayev I, Ənvər Aslanov, Kərəm Əskərov və Elbəy Rasulov III yeri tutublar.

Onu da qeyd edək ki, Universiada hələ davam edir. Tələbələrımız bundan sonra idmanın 12 növü üzrə çıxış edəcəklər. İnanırıq ki, komandalarımızı təmsil edən idmançılarımız yenə də yüksək qələbələrə imza atacaqlar.

Sevinc İSAYEVA,
İdman klubunun sədri

Dövlət və cəmiyyətin əsas problemlərindən biri də sülh və ya hərbi dövrdə əhalinin yaşaması və fəaliyyətinin təhlükəsizlik təminatının yaradılmasıdır. Bu məqsədlə fəvqəladə halların idarə olunması üzrə xüsusi nazirlik, eləcə də digər güc nazirlikləri yaradılır, bu məsələlərin həlli həmçinin yerli icraedici və idarəetmə orqanlarına tapşırılır.

Radiasiya qəzası-əhalinin şüalanmasına və ətraf mühitin çirklənməsinə səbəb olan, atom-energetik qurğuların, radiaktiv məhsulların tullantısına və ya ionlaşdırıcı şüalanmaya gətirib çıxaran cihazların təhlükəsiz istismar qaydalarının pozulması deməkdir.

Belə qəzaların əsas təsiredici faktorları radiasiya təsiri və radiaktiv çirklənmədir. Qəzalar partlayış və yanğınlı müşayiət oluna bilər. Radiasiya təsiri insanda müxtəlif orqanların fəaliyyət funksiyalarının pozulması və ionlaşdırıcı şüalanma nəticəsində şüa xəstəliyinin yaranmasına səbəb olur. Radiaktiv çirklənmə alfa, betta, qamma, ionlaşdırıcı şüaların təsirindən baş verir və qəza zamanı nüvə reaksiyalarının bölünmə məhsullarının, reaksiyaya girməyən elementlərin, həmçinin onların şüalanması nəticəsində əmələ gələn müxtəlif radiaktiv materialların ayrılması ilə müşayiət olunur.

Əhalinin radiasiya və kimyəvi mühafizəsinə aşağıdakılar aiddir:

* radiasiya və kimyəvi təhlükəli obyektlərin yerləşdiyi rayonlarda daimi nəzarətin təşkil olunması, radiasiya və kimyəvi şəraitin müəyyənləşdirilməsi;

* fərdi mühafizə vasitələrinin, radiasiya, kimyəvi kəşfiyyat və nəzarət cihazları ehtiyatının yaradılması, hazır vəziyyətdə saxlanması və lazım olduğu təqdirdə istifadə olunması;

* radiasiya və kimyəvi kəşfiyyat, eləcə də, dozimetrik nəzarət üçün nəzərdə tutulmuş cihaz və dəstlərin, unifikasiya edilmiş digər mühafizə vasitələrinin istehsalı və istifadəsi;

* əhalinin fərdi mühafizə vasitələri ilə təchiz edilməsi və onlardan düzgün istifadə olunmasına nəzarətin həyata

keçirilməsi;
* radiasiya və kimyəvi təhlükəli obyektlərdə vəziyyətdə nəzarət və yerli xəbərdarət sistemlərinin yaradılması;
* qəza şəraitində geyim, əşyaların və nəqliyyat vasitələrinin xüsusi təmizlənməsi üçün kommunal-məişət xidməti obyektlərinin və nəqliyyat idarələrinin əvvəlcədən hazır olması;
* əhaliyə fərdi mühafizə vasitələrindən düzgün istifadənin və çirklənmiş ərazilərdə davranış qaydalarının öyrədilməsi;

Radiasiya qəzaları şəraitində əhalinin radiasiyadan mühafizə tədbirləri sırasına aşağıdakılar aiddir:

* radiasiya qəzası faktının aşkarlanması və bu barədə xəbərdarlıq edilməsi;

* qəza rayonunda radiasiya şəraitinin müəyyən olunması;

* radiasiya nəzarətinin təşkili;

* radiasiya təhlükəsizliyi rejiminin tətbiqi;

* qəzanın erkən mərhələsində əhali, qəza obyektlərinin şəxsi personalı, qəza nəticələrinin aradan qaldırılmasında iştirak edənlər üçün yod tərkibli profilaktik tədbirlərin keçirilməsi;

* əhali, qəza baş verən obyektin şəxsi personalı,

qəzanın nəticələrinin aradan qaldırılmasında iştirak edənlərin fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin olunması;
* qəza obyektinin, sənaye, sosial, yaşayış tipli obyektlərin, nəqliyyatın, digər texniki vasitələrin, geyim, əmlak, ərzaq və suyun dezaktivasiyası (zərərsizləşdirilməsi);
* çirklənmənin yol verilən həddən çox olduğu ərazilərdə əhalinin təxliyəsi.

Kimyəvi qəzaların baş verdiyi təqdirdə tətbiq olunan əsas kimyəvi mühafizə tədbirləri aşağıdakılardır:

* kimyəvi qəza faktının aşkarlanması və bu barədə xəbərdarlıq olunması;

* qəza rayonunda kimyəvi şəraitin müəyyən olunması;

* qəza təhlükəli kimyəvi maddələrlə (QTKM) çirklənmiş ərazilərdə fəaliyyət rejimlərinin gözlənilməsi;

* əhali, qəza obyektinin şəxsi personalı, qəza nəticələrinin aradan qaldırılmasında iştirak edənlərin tənəffüs orqanları və dərisinin qorunması üçün fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin olunması;

* lazım gəldikdə əhalinin kimyəvi zədələnmə zonasından təxliyə olunması;

* əhali və işçi personalın QTKM-dən mühafizəsini təmin edən sığınacaqlarda

yerləşdirilməsi:

* antidotların və dərinin təmizlənməsi üçün istifadə olunan digər vasitələrin operativ tətbiqi;

* əhali, qəza obyektinin şəxsi personalı qəza nəticələrinin aradan qaldırılmasında iştirak edənlərin sanitariya baxışdan keçirilməsi;

* qəza obyektinin, sənaye, sosial, yaşayış tipli obyektlərin, nəqliyyatın, digər texniki vasitələrin, geyim və əmlakın zərərsizləşdirilməsi.

Radiasiya qəzası barədə xəbərdarlıq olduqda nə etməli?

* Küçədə olduğunuz zaman tənəffüs orqanlarınızı qorumaq üçün dasmaldan (şərfdən) istifadə edin və dərhal sığınacaq axtarın.

* Sığınacağa çatmayan zaman üst geyiminizi və ayaqqabılarınızı soyunub plastik paketlərə qoyun.

* Qapı və pəncərələri bağlayın, yerli orqanların göstərişlərini və qəza haqqında ətraflı məlumatı almaq üçün televizor və radionu yandırın.

* Ventilyasiya çıxışları və pəncərədə olan çatları bağlayın.

* Kifayət qədər su və hermetik qablar yığın.

* Açıqda olan ərzaq məhsullarını polietilen örtüklərə büküb soyuducuya qoyun.

* Tənəffüs orqanlarının qorunması üçün respirator, pambıq-tənzifli sarğılardan və ya suda isladılmış adi parçadan istifadə edin.

Radiaktiv çirklənmə zonasında özünü necə aparmalı?

Radiaktiv maddələrin orqanizmə təsirinin azalması üçün:

* sığınacağı yalnız zəruri hallarda respirator, plaş, rezin çəkmə və əlcək geyinərək qəza müddətində tərki etmək olar;

* açıq hava şəraitində üst geyiminizi çıxarmayın, torpaqda oturmayın, açıq su hövzələrində çimməyin;

* evin ətrafını mümkün qədər nəm saxlayın, evdə isə gündəlik olaraq yuyucu vasitələrdən istifadə etməklə təmizlik işləri aparın;

* evə girməzdən əvvəl ayaqqabılarınızı yuyun, nəm şotka ilə üst geyiminizi təmizləyin;

* yalnız yoxlanılmış su mənbələrindən istifadə edin;

* yeməkdən qabaq əllerinizi yuyun və ağzınızı 0, 5%-li çay sodası ilə yaxalayın;

Bu məsləhətlərə əməl etməklə şüa xəstəliyinin qarşısını almaq olar.

Təxliyyə zamanı nə etməli?

* təxliyyəyə hazırlaşarkən fərdi müdafiə vasitələrini hazırlayın, geyim və ayaqqabılarınızı, bir günlük ərzaq azuqası, sənədləri, pul və digər vacib şeyləri çantaya qoyun. Sonra həmin çantayı polietilen örtük ilə bükün;

* təxliyyəyə zamanı evdən çıxarkən qaz və elektrik cihazlarını söndürün, tez xarab olan məhsulları atın;

Bu sahədə əhalinin müaarifləndirilməsi işində təkçə əlaqədar qurumlar deyil, eyni zamanda kütləvi informasiya vasitələrinin imkanlarından istifadə olunmalıdır. Mühafizə tədbirlərinin öyrədilməsi ilk növbədə orta məktəblərdə təşkil olunmalıdır.

Elza QURBANOVA,
Mülki Müdafiə Tibb Xidmətinin Təşkili kursunun müəllimi

◆ "Autizm diaqnozu dünyanın sonu demək deyil. Bunu dramatikləşdirməyə ehtiyac yoxdur. Autizm hansısa mənada ünsiyyət xəstəliyidir". Bu sözləri uşaq psixiatri, ATU-nun psixiatriya kafedrasının assistenti Dr. İkrəm Rüstəmov Universitetin rəsmi "www.amu.edu.az" saytına müsahibəsində bildirib.

HAŞİYƏ: İkrəm Rüstəmov uşaq psixiatriyası ixtisası üzrə İstanbul Universitetinin Cərrahpaşa Tibb Fakültəsində oxuyub. Daha sonra psixiatriya və uşaq nevrologiyası üzrə rezidentura təhsili alıb. 2004-cü ildə Cərrahpaşa Tibb Fakültəsində həkim-psixiatr kimi çalışıb, daha sonra İstanbulda özəl həkimlik fəaliyyəti ilə məşğul olub. 2010-2011-ci illərdə Mərkəzi Klinik Xəstəxanada, 2012-ci ildən isə Azərbaycan Tibb Universitetinin psixiatriya kafedrasında çalışır.

İ. Rüstəmov Harvard Universiteti Boston Uşaq Xəstəxanasının inkişaf xəstəlikləri departamentinin elmi işçisidir. 10-a yaxın elmi işin müəllifidir.

ATU-nun mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, İ. Rüstəmov artıq bir neçə ildir autizm və bənzər sindromlar diaqnozunun adının dəyişdirildiyini bildirir:

-2013-cü ildə Amerika Psixiatriya Assosiasiyasının diaqnostik təsnifatından sonra Autizm və bənzəri bir çox sindromların diaqnozunun adı dəyişdirilib. Məsələn, Asperger sindromu, autizm, dezintegrativ psixoz, və s. kimi diaqnozlar qoyulmur. Autistik əlamətlər müşahidə olunan uşaqlara "autistik spektr xəstəlikləri" deyilməyə başlandı. Çünki bu uşaqların heç biri digərinə tam bənzəmir və bu səbəbdən də alimlər bir standartlaşmanın qəti əleyhinə çıxır. Bu xəstəliyi bir çərçivə halında, yaygın bir interval kimi qiymətləndirməyə başladılar.

-Bəs autistik spektr xəstəlikləri nədir,

əlamətləri özünü nədə göstərir?

- Ən başlıca simptomu sosial ünsiyyətdə problemlərin yaranmasıdır. Yəni, uşaq öz yaşına uyğun olmayan jestlər edir, mimiklərdən istifadə edir. Göz temasından qaçır, digər uşaqlarla oynamır, bu və bu kimi digər sosial ünsiyyətin komponentlərində geriləmə, pozğunluq olur. İkinci əlamət, nitq inkişafının ləngiməsidir. Üçüncüsü, uşağın maraqlı dairəsi məhduddur, daha çox yalnız öz ehtiyacları daxilində olanlara maraqlı göstərir.

Bu 3 əlamət autistik spektr üçün ana

bilir. Digəri bütün avtomobilləri xırda detalına kimi tanıyır. Başqa birisi 200-ə yaxın ölkənin prezidentlərinin, liderlərinin adını əzbər bilir. Yəni, kənardan baxanda, bəlkə də bu uşaqlar super istedadlı görünür, amma elə deyil. Bu, zəka məhsulu yox, açıqlaya bilmədiyimiz bir mexanizmdən qaynaqlanan xüsusiyyətlərdən üstün cəhətlərdir.

Atipik autistik xüsusiyyətləri olan xəstələr də var. Yəni, konkret olaraq Kanner sindromu diaqnozu ala bilməyən uşaqlar var ki, ola bilər ki, dili açıqlar, amma sosial təmas qura

Autizmin müalicəsində heç bir preparatdan istifadə olunmur

simptomlar sayılır. Amma bunlarla yanaşı, stereotipiya dediyimiz müəyyən ritmik hərəkətlərdə də özünü göstərə bilər. Məsələn, müəyyən bir müddət sonra nitqi düzələn uşaqlar özləri barəsində üçüncü şəxs qismində danışirlar. "Mən bunu istəyirəm" yox, "Əli bunu istəyir" kimi ifadələrdən istifadə edirlər.

Bundan əlavə, belə uşaqlar heç nəyə diqqət vermir, böyüklərin heç bir göstərişini izləmir, heç nə öyrənmək istəmir və s. Bəzən nitq inkişafında ciddi geriləmə olur, amma çox qeyri-adi qabiliyyətlərə malik olurlar.

- Bu qeyri-adilik özünü nədə göstərir?

- Məsələn, bu uşaqlardan bəziləri yaşlarına uyğun olmadığı halda müəyyən sahədə həddən artıq informasiyaya sahib olurlar. Məsələn, mənim 6 yaşlı bir xəstəm 600 illik Osmanlı imperiyasının tarixini əzbər

bilir.

Bu, əslində anadangəlmə bir problemdir, amma özünü 1,5-2 yaş dövründə göstərir. Valideynlər məhz bu dövrdə əlamətləri hiss edirlər.

- Bu xəstəlik hansı üsullarla müalicə olunur?

- Təəssüf ki, bu növ xəstəliklərin müalicəsində bəzi mütəxəssislər nitqi açan, beyin inkişaf etdirən dərmanlar yazırlar. Amma dünya praktikasında autistik spektr xəstəliklərinin müalicəsi üçün heç bir preparat istifadə olunmur. Preparatlar daha çox yanaşı problemlərə görə yazılır - məsələn, uşağın aqressiyası, hiperaktivliyi, yuxu pozuntusu, davranış pozuntusu və s. kimi faktorlar varsa, onları aradan qaldırmaq üçün bunlardan istifadə oluna bilər.

Onu da deyim ki, autistik spektr xəstəliyinin müalicəsi üçün erkən

diaqnostika vacibdir. İkincisi, psixopedaqoji tədbirlər də görülməlidir. Xüsusi psixopedaqoqlar tərəfindən belə uşaqlara ABA terapiyası adlandırılan xüsusi terapiya tətbiq olunur.

Əgər autistik spektr xəstəliyi olan uşaqlarda ciddi yanaşı xəstəlik yoxdursa, çox vaxt onların vəziyyəti müsbətə doğru gedir. Uşağın 6 yaşından tez reabilitasiyaya başlaması, bu uşaqlarda nəticələrin daha yaxşı olması ehtimalını artırır. Onların cəmiyyətə qaynaşması, bir iş sahibi olması, normal insanların əhatəsində yaşamağı öyrənməsi mümkündür. Təəssüf ki, autistik düşüncə tərzinin tamamilə aradan qalxması, sıfıra endirilməsi mümkün deyil, müəyyən qədər olsa da defisitlər qalacaq.

Birləşmiş Krallıqda MEDEA layihəsi çərçivəsində partnyor universitet koordinatorlarının görüşündə ATU da təmsil olunub

◆ Mart ayının əvvəllərində Birləşmiş Krallığın Çester Universitetində Erasmus Mundus Proqramının MEDEA layihəsi çərçivəsində partnyor universitet koordinatorlarının görüşü və 2015-2016-cı dərslərin mübadilə proqramında iştirak edəcək namizədlərin seçim komissiyasının növbəti iclası keçirilib.

Görüş zamanı Azərbaycan, Gürcüstan, Belarus, Moldova, Ukrayna universitetləri və Almaniya, Böyük Britaniya, İspaniya, İtaliya, Yunanıstan, Litva, Latviya, Portuqaliya universitetləri arasındakı mübadilənin ilk ilinin nəticələri, bu zaman meydana çıxmış çətinliklər, onların aradan qaldırılma yolları barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə Azərbaycan Tibb Universitetini (ATU) proqramın yerli koordinatoru, ATU-nun Beynəlxalq əlaqələr

üzrə prorektoru Rəhimə Qabulova təmsil edib. O, tələbə mübadiləsi zamanı üzləşdikləri problemlər haqda danışdı. Həmçinin universitetlər arasında kurikulumların uyğunlaşdırılması, Avropa universitetlərindən müəllimlərin post-sovet məkanından olan universitetlərə təcrübə mübadiləsi məqsədi ilə dəvət olunması, tələbələrin

dil bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün Avropa universitetlərində yay dil məktəblərinin təşkil olunması və s. kimi təkliflərlə çıxış edib.

Görüşdə cari ilin mart-aprel aylarında MEDEA layihəsi çərçivəsində tələbə, magistr, doktorantura və doktoranturadan sonrakı pillələrdə təhsil almaq üçün Avropa İttifaqının təqaüdünə əlavə sənəd qəbulunun keçirilməsi də qərara alınıb.

DST demensiya əleyhinə mübarizəyə həsr edilmiş konfrans keçirir

Demensiya yaddaşın, təfəkkürün və hərəkətin degenerasiyasının baş verdiyi sindromdur. AZƏRTAC BMT-nin Xəbərlər Mərkəzinə istinadla xəbər verir ki, Cenevrədə Dünya Səhiyyə Təşkilatının (DST) səhiyyə nazirləri səviyyəsində birinci konfransı keçirilir. Konfrans demensiya ilə mübarizəyə həsr edilib.

Konfrans əhalinin demensiya barədə məlumatlılığını artırmaq və bütün ölkələri milli və dünya səviyyəsində bu xəstəliyə qarşı mübarizə aparmağa çağırmaq məqsədi daşıyır. Bütün bu məsələlər Qlobal fəaliyyət planında əksini tapıb.

Beynin zədələnməsi ilə nəticələnən müxtəlif xəstəliklər və zədələr demensiyanın inkişafına yol açır. Məsələn, Altsheymer xəstəliyi demensiyanın ən geniş yayılmış formasıdır: xəstəlik hallarının 60-70 faizi bu sindromun payına düşür.

Qeyd edək ki, hazırda dünya üzrə 47,5 milyon adam demensiya sindromundan əziyyət çəkir. Hər il 7,7 milyon adam bu xəstəliyə tutulur. Ekspertlər ehtiyat edirlər ki, kəməğil adamların sayı 2050-ci ilə qədər üçqat artacaq.

Əgər nəsihət etmək fayda versə, öyüd-nəsihət ver!

◆ Peyğəmbərlərin insanlara göndərilməsində məqsəd Uca Allahın (c.c.) ismarışını çatdırmaq, insanlara öyüd və nəsihət verməkdir. Gözəlliklərin yayılmasının ən təsirli yollarından biri öyüd verməkdir. Öyüd verməyin məqsədi insanlara fayda verməkdirsə, onda nəsihəti gözəl bir üslubla vermək lazımdır. Əks təqdirdə, niyyətimiz insanlara fayda vermək olsa da, qəlbın sınımasına səbəb ola bilərik.

“Əgər nəsihət etmək fayda versə, öyüd-nəsihət ver!” (əl-Əla, 87/9).

Yuxarıda qeyd etdiyimiz ayədə Uca Allahın (c.c.) ilk növbədə Peyğəmbərimizə (s.ə.s.) xitab etməsini belə izah edə bilərik: Ey Peyğəmbərim! Allahın ilahi vəhy vasitəsilə sənə bildirdiyi əmr və qadağaları insanlara bildirərək xatırlat, Quranın ehtiva etdiyi hökmləri və məlumatları insanlara çatdırıb öyrədərək onlara moizə və nəsihət ver, Quranla öyüd ver, onları xeyirli istiqamətə yönəlt və dinin hökmlərini göstər. Bunu edərkən insanların hal və vəziyyətlərinə diqqət et ki, məqsədin hasil olsun, öyüd və nəsihətlərin fayda versin.

Bununla belə, Peyğəmbərimizin əsas vəzifəsini nəzərə alsaq, xatırlatma və öyüd yalnız onlardan fayda əldə edəcək insanlar üçün yox, bütövlükdə hamı üçündür. Belə ki, hamıya olmasa da, öyüd və nəsihətin mütləq bir faydası vardır. Təbii ki, hamının öyüd və nəsihətə əməl etməsini gözləyə bilmərik. Allahın insana bəxş etdiyi azad iradəyə görə hər kəs öz seçimini edir. Öyüddən yararlananlar, ondan faydalanmaq istəyənlər olacaqdır. Peyğəmbərimiz göndərilən ismarışı məcburi şəkildə qəbul etdirmək məsuliyyətini daşmır.

“Əgər Rəbbin istəsəydi, yer üzündə olanların hamısı iman gətirərdi. İnsanları iman gətirməyə sənmi məcbur edəcəksən?!” (Yunus, 10/99) ayəsində qeyd olunduğu kimi, Peyğəmbərimizin vəzifəsi insanları zorla yola gətirmək deyil, yalnız ən gözəl şəkildə təbliğ etməkdir. “Peyğəmbərin vəzifəsi ancaq açıq-aşkar təbliğ etməkdir!” (əl-Ətikəbut, 29/18) ayəsi də məhz bu məqamı açıqlayır.

Həzrəti Peyğəmbər təbliğ vəzifəsini və öhdəliyini yerinə yetirərək öz vəzifəsini layiqli şəkildə icra etmişdir. Ondan sonra artıq insanlar öz hallarında sərbəstdirlər. Bu mövzudakı davranışları və aqibətləri fərqli ola bilər. Uca Allah insanların bu öyüdə qarşı münasibətlərini nəzərə alaraq, istədiyi şəkildə onları cəzalandırır və ya mükafatlandırır. Həzrəti Peyğəmbərin təbliğinə qulaq asıb, bu öyüddən yararlanan və öyüdü fayda verdiyi insanlarla yanaşı, öyüdə qulaq asmayaraq, ondan yararlanmayan insanlar da vardır. Həzrəti Peyğəmbərin təbliğindən faydalanaraq öyüd ala bilənlər qəlblərində Allah qorxusu olan, nəticədə Onun dərgahına qayıdacaqlarını bilənlərdir. Bu mövzuda şübhəyə qarşılanların da öyüddən faydalanması mümkündür. Lakin küfrdə və inadada, inkarda və nankorluqda israr edənlər öyüddən faydalana bilməz, öyüdü onlara faydası olmaz. Deməli, öyüddən yararlanma bilməsi üçün insan ilk öncə iman gətirərək qəlbini və zəhnini ilahi mesajın məqsədini anlamağa və onun tətbiqinə açmalı və hazırlamalıdır. Əks təqdirdə, Allah və Rəsulun ismarışını onlara heç bir faydası olmaz.

Belə ki, qeyd olunan ayəni, ondan əvvəl və sonra gələn ayələrlə birlikdə düşünsək, Uca Allahın Peyğəmbərimizə verdiyi əmri və tövsiyəsi bu mənaya gəlir:

“Ey Peyğəmbərim! Sən təbliğ et, amma dinimin insanlara çatdırılmasında heç bir şəkildə özünü çətinliyə salma, özünü məsuliyyət daşmadığın mövzularda məsul tutaraq çətinliyə salma. Sən ölümləri dirildə bilməzsən. Sən karlara eşitdirmək, korrara isə göstərmək məsuliyyətini daşmırsan. Biz sənəni işini asanlaşdırdıq. Sən qulaq asaraq səni dinləyənlərə anlatmağa davam et. Qəlbində Allah qorxusu olanlar mütləq öyüddən faydalanarlar. Lakin xəbərdarlığa qarşı laqeydlik göstərən bədəməl şəxslərlə əlaqəli özünü məsul tutaraq məyus olma, işini çətinləşdirmə. Sən nə qədər səy göstərsən də, o şəxslər öyüddən yayınarlar. Göstərdikləri münasibət səbəbi ilə bundan faydalana bilməzlər”.

Nəticədə qeyd edə bilərik ki, insan öz xüsusiyyəti baxımından istənilən halda öyüdə və nəsihətə möhtacdır. Bu baxımdan peyğəmbərlərin dəvətinə qulaq asmayan, inkar edən bir çox insanların inkarlarının dillərindən ibarət olduğunu nəzərə alsaq, belə nəticəyə gələ bilərik ki, insanların əksəriyyəti nəsihətdən təsirlənirlər. Bu isə nəsihətin qaçılmaz olduğunu göstərir. Elə isə nəsihətin mütəmadiyi prinsipi ümdə bir prinsip olmaqla yanaşı, bu nəsihət gözəl bir üslubla, fərdləri bezdirmədən və incitmədən verilməlidir. Nəsihətdən əvvəl fərdin maddi və mənəvi ehtiyaclarını və vəziyyətini də nəzərə alaraq, özümüzü onun yerinə qoymaqla öz davranışlarımızı da nəzərdən keçirməliyik. Dediklərimizin və tövsiyə etdiklərimizin öz mənliliyimizdə qarşılığının olub-olmadığını düşünməliyik. Bəzən sözdən çox, gözəl bir davranış öyüd kimi daha təsiredici olur. Unutmaq lazımdır ki, insanlar nə qədər korlanırsa-korlansın, qəlblər nə qədər qatılarsa-qatılarsın, mənəvlər nə qədər çoxalarsa-qoxalsın, heç bir nəsil öyüddən faydalanma və yararlanma bacarığını büsbütün itirməz.

«Zaman Azərbaycan»

Cari ilin aprel ayı Azərbaycanda “Təhlükəsiz iş ayığı” elan edib

◆ Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (ƏƏSMN) yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti (DƏMX) tərəfindən 28 Aprel - Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi Günü ilə əlaqədar cari ilin aprel ayı Azərbaycanda “Təhlükəsiz iş ayığı” elan olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə DƏMX-in rəisi Fuad Əlizadə məlumat verib. Bununla bağlı müvafiq Tədbirlər Planının təsdiq edildiyini bildiren xidmət rəisi “Təhlükəsiz iş ayığı”nın keçirilməsinin işçilər üçün sağlam və təhlükəsiz əmək şəraitinin yaradılmasına nail olunması, istehsalatda bədbəxt hadisələrin qarşısının alınması üçün qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsinin və əməyin mühafizəsi sahəsində mövcud nöqsanların aradan qaldırılmasının təmin edilməsi məqsədinə yönəldiyini vurğulayıb. Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi Günüün qeyd olunduğu aprel ayında Tədbirlər Planına əsasən Bakıda və respublikanın regionlarında əməyin mühafizəsi, işçi insanların həyat və sağlamlığının qorunması mövzusunda silsilə tədbirlər həyata keçiriləcək. Bu tədbirlər vasitəsilə işəgötürənlərin, eləcə də işçilərin, ümumən cəmiyyətin diqqətinin əməyin təhlükəsizliyi problemlərinin ciddiliyinə cəlb edilməsi nəzərdə tutulur.

Xidmət rəisi işəgötürənlər və işçilər arasında əməyin mühafizəsi ilə bağlı təbliğat-maarifləndirmə işlərinin aparılması üçün seminar-müşavirələrin, “dəyirmi masa”ların, müxtəlif görüşlərin təşkil olunacağını qeyd edib. Bununla

yanaşı, istehsalat qəzası riski yüksək olan müəssisələrdə, xüsusən də mişar daşlarının istehsalı sahələrində (daş karxanalarında) əmək qanunvericiliyinə, texniki təhlükəsizlik qaydalarına əməl olunması vəziyyətinin öyrənilməsi üçün sosial tərəfdaşların, aidiyyəti dövlət qurumlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə dövlət nəzarəti tədbirlərinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Nəticədə aşkar edilən nöqsanların aradan qaldırılması üçün müvafiq tədbirlər görülməlidir.

F.Əlizadə Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi Günüündə, yəni aprelin 28-də isə “Əməyin mühafizəsi profilaktikası mədəniyyətini birgə yüksəldək” mövzusunda konfransın keçiriləcəyini, tədbirdə əməyin mühafizəsi

sahəsində ölkədə mövcud vəziyyətin və qarşıda duran vəzifələrin geniş müzakirə olunacağını bildirib. “Bundan öncə DƏMX tərəfindən ölkəmizdə ilk dəfə olaraq ötən ilin sentyabrında “Təhlükəsiz iş haftəsi”, daha sonra cari ilin yanvar-fevral aylarında “Təhlükəsiz iş ongunlüyü” keçirilib. Belə tədbirlər, ümumən Xidmət tərəfindən həm maarifləndirmə, həm də inzibati yönümdə aparılan işlərin müsbət nəticəsi olaraq, istehsalatla əlaqəli bədbəxt hadisələrin, bu hadisələr nəticəsində ölənlər və xəsarət alanların sayı kəskin şəkildə azalır. Məsələn, cari ilin yanvar ayında istehsalatla əlaqəli bədbəxt hadisələrin sayı 2014-cü ilin yanvar ayı ilə müqayisədə 28,5 faiz, fevral ayında isə müvafiq dövrlə müqayisədə 2,6 dəfə azalıb. Belə hadisələr nəticəsində ölənlərin sayı bu ilin yanvar ayında 50 faiz azalıbsa, fevral ayında belə hadisələr nəticəsində ölüm halı ümumiyyətlə qeydə alınmayıb. Xəsarət alanların sayında da kəskin azalma özünü göstərib. Lakin bizim məqsədimiz odur ki, ümumiyyətlə, belə hadisələrin baş verməməsi üçün iş yerlərində səylər daha da artırılmalıdır.

Əczaçılıq fakültəsində Novruz şənliyi

◆ Azərbaycan Tibb Universitetinin (ATU) Əczaçılıq fakültəsində Novruz bayramı münasibətilə tədbir keçirilib. ATU rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə paytaxt restoranlarından birində təşkil edilən bayram tədbirində Əczaçılıq fakültəsinin tərkibində olan bütün kafedraların kollektiv heyəti iştirak edib.

Rəsmi açılış mərasimində çıxış edən Əczaçılıq fakültəsinin dekanı, professor Tahir Süleymanov tədbir iştirakçılarının Novruz bayramını təbrik edərək, hər kəsə bol ruzi-bərəkət, uğurlu iş fəaliyyəti arzu edib.

Professor Tahir Süleymanov qeyd edib ki, bu bayram insanları bir-birinə daha da yaxınlaşdırır.

Daha sonra universitetin tədris işləri üzrə prorektoru Sabir Əliyev çıxış edib. O, ATU rəhbərliyi adından bütün tədbir iştirakçılarının bayramını təbrik edib, yaradıcı heyətə uğurlar diləyib.

Bütövlükdə tədbirdə professor-müəllim heyəti, həmçinin fakültədə təhsil alan doktorantlar və magistrələr fəal iştirak ediblər. Bayram tədbiri çərçivəsində bir sıra müsabiqələr də keçirilib ki, bu da tədbiri daha da maraqlı edib. Birinci müsabiqənin şərti qonaqlar tərəfindən böyük maraqla qarşılandı. Belə ki, hər kafedranın kollektivi öz iş fəaliyyətləri ilə bağlı düşüncələri əsasında Novruz xonçası hazırlayıb. Münsiflər heyətinin ümumi qərarına əsasən, birinci yerə Əczaçılıq Texnologiyası və İdarəçiliyi kafedrası layiq görülüb və təşkilatçılar tərəfindən kubokla təltif edilib.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ

KAFEDRALAR ÜZRƏ AŞAĞIDAKI YERLƏRİ TUTMAQ ÜÇÜN MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Kafedraların professorları:

- İnsan anatomiyası kafedrası - 1 yer (0,25 vahid)
- Psixiatriya kafedrası - 1 yer (0,25 vahid)
- Patoloji fiziologiya kafedrası - 1 yer
- Uşaq cərrahlığı kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)

Kafedraların dosentləri:

- I MPF-nin II daxili xəstəliklər kafedrası - 1 yer
- Yoluxucu xəstəliklər kafedrası - 1 yer
- II uşaq xəstəlikləri kafedrası - 1 yer (0,75 vahid)
- Ümumi gigiyena və ekologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Uşaq stomatologiyası kafedrası - 1 yer
- Uşaq stomatologiyası kafedrası - 1 yer (0,25 vahid)
- III cərrahi xəstəliklər kafedrası - 1 yer
- I mamalıq və ginekologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Yoluxucu xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Onkologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Onkologiya kafedrası - 1 yer
- Nevrologiya və tibbi genetik kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)

Kafedraların baş müəllimləri:

- Mikrobiologiya və immunologiya kafedrası - 1 yer
- Tibbi fizika və informatika kafedrası - 1 yer

Kafedraların müəllimləri:

- Xarici dillər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- İctimai fənlər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)

Kafedraların assistentləri:

- I cərrahi xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,75 vahid)
- III cərrahi xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Terapevtik və pediatrik propedevtika kafedrası - 1 yer (0,75 vahid)
- MPF-nin Uşaq xəstəlikləri kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Yoluxucu xəstəliklər kafedrası - 1 yer
- Yoluxucu xəstəliklər kafedrası - 1 yer
- Ailə təbabəti kafedrası - 1 yer
- Şüa diaqnostikası və terapiyası kafedrası - 1 yer
- MPF-in Uşaq xəstəlikləri kafedrası - 1 yer (0,75 vahid)
- Ümumi gigiyena və ekologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrası - 1 yer
- Uşaq stomatologiyası kafedrası - 1 yer
- Uşaq stomatologiyası kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Uşaq stomatologiyası kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Uşaq stomatologiyası kafedrası - 1 yer
- Terapevtik stomatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Müalicə profilaktika, pediatriya, tibbi profilaktika fakültələri üçün stomatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Nevrologiya və tibbi genetik kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlərin təqdim olunma müddəti elan qəzetdə («Təbib» qəzeti, 31 mart 2015-ci il) dərc olunduğu gündən 30 gün keçənədəkdir. Sənədlər rektorun adına yazılmış ərizə ilə birlikdə aşağıdakı ünvana təqdim edilməlidir:

Bakı şəhəri- Az 1022, Bakıxanov küçəsi 23. Telefon: 597-10-08

Etibarsız sayılır

II müalicə-profilaktika fakültəsinin III kurs, 320^a qrup tələbəsi Abramova Günay Maarif qızının adına verilmiş qiymət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin IV kurs, 340^b qrup tələbəsi Qasımov Omar Zaman oğlunun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Məmməd-zadə Oqtay Yusif oğluna 1982-ci ildə Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən terapevt ixtisası üzrə verilmiş internatura vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ədliyyə Nazirliyinin tibb xidmətinə qulluğa qəbulla bağlı müsabiqə davam edir

Ədliyyə Nazirliyi tibb xidmətinin kadr korpusunun müsabiqə və şəffaflıq əsasında yüksək hazırlıq və zəruri peşə keyfiyyətlərinə malik kadrlarla komplektləşdirilməsi üzrə tədbirlər davam etdirilir.

Xatırladıq ki, vakant ştat vahidləri əsasən cəzaçəkmə müəssisələrinin və istintaq təcridxanalarının tibb xidmətlərində həkim-ftiziater, həkim-psixiater, həkim-psixiater-narkoloq, həkim-statistik, həkim-terapevt, həkim-cərrah, həkim-rentgenoloq ixtisasları üzrədir.

Tibb xidmətinə qulluğa qəbulla bağlı müsabiqədə iştirak etmək istəyən və "Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə cavab verən, həmçinin bəzi ixtisaslar üzrə rezidentura təhsili olmayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ərizə və müvafiq sənədlərini təqdim edə bilərlər.

Eyni zamanda həkim-psixiater-narkoloq, həkim-infeksiyonist, şüa diaqnostikası üzrə həkim (rentgen və USM) ixtisaslı, yuxarıda göstərilən tələblərə cavab verən şəxslər Şəki penitensiar müəssisəsinin tibb xidmətinə qulluğa qəbulla dəvət olunurlar.

Ərizə və sənədlər Tibb baş idarəsinin inzibati binasında (ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Ceyhun Hacıbəyli küçəsi 16 və 18) bütün iş günləri qəbul edilir.

Tibb xidmətinə qulluğa qəbulla bağlı aidiyyəti məsələlərlə, o cümlədən tələb olunan sənədlərin siyahısı ilə Nazirliyin internet sahifəsində və aşağıdakı telefonlar vasitəsilə əlavə məlumat almaq olar:

- Ədliyyə Nazirliyi üzrə www.justice.gov.az, tel.: 538-01-62.

- Nazirliyin tibb xidməti üzrə tel.: 493-06-50, 493-30-91.

Arzu edənlərin müsabiqədə iştirakından məmnun olardıq.

Ədliyyə Nazirliyi

Sarımsağı belə yemək daha faydalıdır!

Sağlam qidalanma üzrə ekspert və dietoloq Pınar Kural Enç min bir dərdə şafa olan sarımsağın bahar qripinə qarşı ən təsirli qida olduğunu bildirib.

Selen baxımından zəngin olan sarımsağın sağlamlıq üçün çox faydalı olduğunu hər kəs yaxşı bilir. Dietoloq isə sarımsağın yeyilmə qaydası haqqında maraqlı məlumatlar verir:

"Sarımsağın tərkibində maqnezium, B 6, C, B 1 vitaminləri, kalsium, fosfor və mis var. Sarımsaq xolesterolini və təzyiği aşağı salır, ürək və damar sağlamlığını qoruyur, infarkt riskini azaldır, tərkibində olan allogenik sayəsində qanın laxtalanmasının qarşısını alır.

Antibakterial xüsusiyyəti sayəsində bakteriya və virusların səbəb olduğu xəstəliklərin sağalma prosesini sürətləndirir. Bağırsağ və mədə xərçəngi başda olmaqla üzrə bir çox xərçəng növündən qoruyur. Mədə qazına yaxşı təsir edən bu qızıl qida həzmi də asanlaşdırır. Antioksidant xüsusiyyətə malikdir.

Bahar aylarında ortaya çıxan soyuqdəymədən qorunmaq və ya xilas olmaq üçün də sarımsaq olduqca təsirli qidadır. İmmun sistemini gücləndirir və bədənin müqavimətini artırır.

Soyuqdəymə olduqda sarımsaq yeyərək yaxşılaşma prosesini sürətləndirmək mümkündür. Ancaq sarımsağın qanı durulaşdırıcı təsiri olması səbəbindən menstruasiya dövründəki xanımlar, əməliyyata hazırlaşanlar bu qidانی istehlak etməməlidir. Həmçinin təzyiği normaldan aşağı olan insanlar bu qidadan uzaq durmalıdırlar. Çünki qan təzyiği aşağıdırsa, sarımsaq təzyiği daha da aşağı salaraq insanın halsız olmasına, hətta huşunu itirməsinə də səbəb olar. Yüksək təzyiğin müalicəsi üçün müntəzəm dərman istifadə edənlər mütləq həkimlə məsləhətləşərək bu qidانی qəbul etməlidirlər.

Bəzi insanlar sarımsağı gündəlik həyatlarında sevə-sevə, həm də bol-bol yeyirlər. Sarımsaq faydalı olsa da, həddindən artıq istifadə etməyə yorğunluğa səbəb olur. Xüsusilə qan azlığından (anemiya) şikayəti olanlar çiy sarımsaq istehlakından uzaq durmaları lazımdır".

Sarımsaq qoxusunu necə aradan qaldırmaq olar?

Mütəxəssis bildirib ki, süd içdikdə sarımsağın qoxuya səbəb olan maddələri bağırsaqda bölünür. Bu səbəbdən də təv və ya nəfəslə xaric olunmur.

Əgər sarımsağı yeyərkən süd içməyiniz və artıq ağızdan xoşagəlməz qoxu gəlsə, iyi xalq təbabəti üsulları ilə aradan götürmək olar. Məsələn, sarımsaq yedikdən sonra qoz ləpəsini çeynəmək və yetərinə əzildikdən sonra tüpürmək lazımdır. Bunu 2-3 dəfə təkrarladıqda yaxşı effekt verir.

Sarımsağın iyini aradan götürmək üçün yeməkdən sonra cəfərinin gövdəsini, yarpaqlarını və ya köklərini çeynəmək olar. Yeməkdən sonra dişləri, damaq və dili fırçalamaq da iyi azaldır. Limon, portağal və ya narıncı qabığı çeynəmək də kömək edir.

Mixək, darçın çeynəmək də qoxunu aradan götürür.

Sarımsağı necə yeməli?

Qidalanma mütəxəssisi sarımsağın faydasını görmək üçün çiy olaraq istehlak edilməsini təklif edir. Ancaq çiy sarımsaq yeməyi sevmirsinizsə, bişirdiyiniz yeməyi ocaqdan almazdan əvvəl (3-4 dəqiqə) bir neçə dənə dilimlərdə doğranmış sarımsaq ata bilərsiniz. Sarımsağı 5-10 dəqiqə bişirərsiniz, sağlamlığa faydalı sulfidin təsiri azalır. Zeytun yağına sarımsaq atsanız, bu qarışığı uzun müddət otaq (2-3 gün) temperaturunda saxlamayın. Çünki qızardılmış və ya çiy sarımsaq zeytun yağının içində uzun müddət qalarsa, qida zəhərlənməsi üçün əlverişli şərait yarada bilər.

Şəkərli diabetin müalicəsi üçün dərmanlar çəki artımına səbəb olur

Tiazolidindionlar şəkərli diabetin müalicəsi üçün istifadə olunan dərman qruplarından biri kimi tətbiq edilir. Bu preparatlar toxumaların insulina qarşı həssaslığını artırır. Lakin bu qrupdan olan preparatların kənar təsirlərindən biri çəki artımıdır. AZƏRTAC xarici KİV-lərə istinadən xəbər verir ki, Corciya Universitetinin alimləri bu zaman hansı bioloji mexanizmlərin işə düşdüyünü müəyyən edə bilməmişlər.

Siçanların orqanizmində alimlər aqlığı stimullaşdıran hipotalamus hüceyrələri tapıblar. Sən demə qlükozanın metabolizminə cavabdeh olan reseptorlar heyvanın qidalanmasına nəzarət edən hüceyrələrdə lokallaşmışdır. Bu reseptor qrupunun fəallaşması gəmiricilərin iştahasını və gələcək üçün ərzaq ehtiyatına meyilliliyini yüksəltdi. Reseptorların blokadası zamanı heyvanların iştahası azalıb və aqlıq hissi artıb.

Baş redaktor
ELDAR İSMAYIL

Müəlliflərlə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Təbib" qəzetinin
kompyuter mərkəzində yığılır,
səhifələnilir, "Bəxtiyar-4" İKŞ-də
çap olunur.

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 100
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks -0269
Sayı 4000
Sifariş: 220